

Nr 145

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623), m. m.; given Stockholms slott den 10 november 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att folkpensionärer med enkla inkomstförhållanden befrias från deklarationsskyldighet.

Förslag läggs vidare fram om åtgärder i syfte att förenkla taxeringsarbetet och förbättra deklarationskontrollen. Sålunda förordas bl. a. att fysiska personer m. fl. som äger aktier i fåmansbolag skall kunna taxeras av samma taxeringsnämnd som bolaget och att taxeringsassistent skall kunna förordnas i sådan nämnd. Vidare föreslås ändringar för att få effektivare taxeringsrevision i vissa fall och öka möjligheterna att ingripa mot aktiebolag som inte fullgör sin deklarationsskyldighet. Det förenklade förfarandet vid rättelse av fel vid taxeringen avses få vidgad användning. En förlängning av kommunernas tid för besvär över taxeringsnämndernas beslut föreslås också.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

och levt tillsammans under större delen därav, var för sig haft inkomst eller förmögenhet, skall vardera makens deklarationsskyldighet bedömas med hänsyn till makarnas och boets sammanlagda inkomst och förmögenhet.

Skall skattskyldig enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt taxeras för förmögenhet, som tillhör barn eller annan, skall hänsyn därtill tagas vid deklarationsskyldighetens bedömande.

Vid tillämpning av vad i första stycket vid 3) är stadgat, skall svensk medborgare, som under beskattningsåret tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, anses hava varit bosatt här i riket. Detsamma skall gälla sådan persons *hustru* samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom. Person, som under beskattningsåret tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, så ock sådan persons *hustru*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare, anses däremot vid tillämpningen av vad i första stycket vid 3) är stadgat icke hava varit här i riket bosatta.

I fråga om deklarationsskyldighet för oskift dödsbo efter skattskyldig, som avlidit under beskattningsåret, skall tillämpas vad som skolat gälla för den avlidne.

3 m o m. *Lapp* är ej skyldig avgiva deklaration för inkomst av renskötsel eller i sådan rörelse nedlagd förmögenhet, och skall förty vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. första stycket vid 3) och 4) så anses, som om dylik inkomst eller förmögenhet ej vore underkastad beskattning. Önskar *lapp* avgiva uppgift om inkomst eller förmögenhet, som nu sagts, må uppgift härom lämnas i självdeklaration, vilken avlämnas i van-

Vid tillämpning av vad i första stycket vid 3) är stadgat, skall svensk medborgare, som under beskattningsåret tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, anses hava varit bosatt här i riket. Detsamma skall gälla sådan persons *make* samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom. Person, som under beskattningsåret tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, så ock sådan persons *make*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare, anses däremot vid tillämpningen av vad i första stycket vid 3) är stadgat icke hava varit här i riket bosatta.

3 m o m. *Same* är ej skyldig avgiva deklaration för inkomst av renskötsel eller i sådan rörelse nedlagd förmögenhet, och skall förty vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. första stycket vid 3) och 4) så anses, som om dylik inkomst eller förmögenhet ej vore underkastad beskattning. Önskar *same* avgiva uppgift om inkomst eller förmögenhet, som nu sagts, må uppgift härom lämnas i självdeklaration, vilken avlämnas i vanlig

Nuvarande lydelse

lig ordning, eller ock särskild uppgift angående renskötsel avgivas på sätt i 32 § stadgas.

Föreslagen lydelse

ordning, eller ock särskild uppgift angående renskötsel avgivas på sätt i 32 § stadgas.

Skattskyldig som uppburit folkpension och därutöver bruttointäkt på högst 1 500 kronor och som icke har skattepliktiga förmögenhetstillgångar överstigande 50 000 kronor är, om han varit bosatt i riket under hela beskattningsåret, skyldig att utan anmaning avlämna självdeklaration för inkomst endast om garantibelopp för fastighet skall upptagas såsom skattepliktig inkomst för honom. I fråga om makar tillämpas 1 mom. tredje stycket.

25 §

Allmän självdeklaration skall upptaga:

1) den skattskyldiges namn och postadress, hemortskommun, där sådan finnes, och hemvist därstädes, personnummer samt nummer å för honom utfärdad debetsedel å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret ävensom beträffande utlänning nationalitet, beträffande utländsk juridisk person det land, där styrelsen haft sitt säte, samt beträffande skattskyldig, som allenast under någon del av beskattningsåret varit i riket bosatt, uppgift om den tid, han sålunda haft bostad härstädes,

2) alla förvärvskällor, beträffande vilka skattskyldighet för beskattningsåret åligger den skattskyldige; och skall därvid i fråga om förvärvskälla, i vilken skattepliktig fastighet ingått, särskilt angivas dels beskaffenheten av den skattskyldiges innehav av fastigheten, dels fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret eller, om sådant värde det året icke varit fastigheten åsatt, dess eljest antagliga värde vid taxeringsårets ingång, dels ock, därest fastigheten icke ingått i förvärvskällan under hela beskattningsåret eller fastigheten ingått däri endast till viss del, huru lång tid eller till vilken del fastigheten sålunda ingått i förvärvskällan,

3) de intäkter och de avdrag, som äro att hänföra till varje förvärvskälla, dock att ersättning, som enligt bestämmelserna i 37 § 1 mom. 1. g) icke behöver upptagas i kontrolluppgift, ej heller behöver upptagas i deklarationen såsom intäkt,

4) de allmänna avdrag, som den skattskyldige yrkar få tillgodonjuta vid taxeringen,

5) den skattskyldiges tillgångar och skulder vid slutet av beskattningsåret, ändå att förmögenheten icke uppgår till skattepliktigt belopp, dock endast om och i den mån skattskyldighet för förmögenhet åligger honom,

6) beloppet av den preliminära skatt, som genom skatteavdrag erlagts för året näst före taxeringsåret, ävensom

7) garantibelopp, vilket skall upptagas såsom skattepliktig inkomst för den skattskyldige i dennes hemortskommun.

Nuvarande lydelse

Allmän självdeklaration skall därjämte innehålla de uppgifter, som för särskilda fall föreskrivas i denna förordning eller som erfordras för beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring.

Ha makar, som ingått äktenskap före ingången av beskattningsåret och under detta år levtt tillsammans, var för sig inkomst att taxera enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, skall vardera maken uppgiva huruvida inkomst av förvärvskälla är A-inkomst eller B-inkomst enligt 9 § 2 mom. nämnda förordning. Vad nu sagts om makar skall i tillämpliga delar jämväl gälla i fråga om skattskyldiga som avses i 65 § sista stycket kommunalskattelagen (1928: 370).

Har skattskyldig under beskattningsåret varit gift, skall han jämväl uppgiva sådan boets eller andra makens inkomst och förmögenhet, över vilken förvaltningen rättsligen tillkommit honom. Äligger skattskyldigheten andra maken, skall uppgiften lämnas å särskild blankett. Då skattskyldig skall taxeras för barns eller annans förmögenhet, skall uppgift lämnas jämväl om sådan förmögenhet.

Belopp, som upptagas i självdeklaration, skola utföras i hela krontal, så att överskjutande öretal bortfalla.

31 §

2 m o m. Efter anmaning är envar skyldig att i den omfattning, som i anmaningen angivits, meddela de ytterligare upplysningar, som finnas erforderliga för kontroll av egen deklarations riktighet eller eljest för egen taxering. Dylika upplysningar skola lämnas skriftligen, där ej annat angivits i anmaningen.

Deklarationsskyldig skall tillika efter anmaning förete kontrakt, kontoutdrag, räkning, kvitto eller annan därmed jämförlig handling, som finnes erforderlig för kontroll av deklarationen.

Ha makar, som ingått äktenskap före ingången av beskattningsåret och under detta år levtt tillsammans, var för sig inkomst att taxera enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, skall vardera maken uppgiva huruvida inkomst av förvärvskälla är A-inkomst eller B-inkomst enligt 9 § 3 mom. nämnda förordning. Vad nu sagts om makar skall i tillämpliga delar jämväl gälla i fråga om skattskyldiga som avses i 65 § sista stycket kommunalskattelagen (1928: 370).

Deklarationsskyldig skall tillika efter anmaning förete *alla handlingar*, som finnas erforderliga för kontroll av deklarationen, såsom kontrakt, kontoutdrag, räkning och kvitto.

32 §

Särskild uppgift angående renskötsel, som avses i 22 § 3 mom., skall avfattas å blankett enligt fastställt formulär. Sådan uppgift bör senast den 31 januari avlämnas antingen i den ordning, som i 35 § sägs, eller ock till ordningsmannen i den *lappby*, uppgiftslämnaren tillhör.

Särskild uppgift angående renskötsel, som avses i 22 § 3 mom., skall avfattas å blankett enligt fastställt formulär. Sådan uppgift bör senast den 31 januari avlämnas antingen i den ordning, som i 35 § sägs, eller ock till ordningsmannen i den *sameby*, uppgiftslämnaren tillhör.

Nuvarande lydelse

Det åligger ordningsman i *lappby* att granska till honom avlämnade uppgifter samt å desamma anteckna ej mindre det antal egna renar och skötesrenar, som för den skattskyldige finnes upptaget i senast upprättade renlängd, än även de övriga upplysningar och crinringar, som han finner av omständigheterna påkallade. Uppgifterna skola därefter av ordningsmannen senast den 15 februari eller, om uppgift senare avlämnas, inom en vecka efter avlämnandet översändas till den lokala skattemyndigheten.

Föreslagen lydelse

Det åligger ordningsman i *samby* att granska till honom avlämnade uppgifter samt å desamma anteckna ej mindre det antal egna renar och skötesrenar, som för den skattskyldige finnes upptaget i senast upprättade renlängd, än även de övriga upplysningar och erinringar, som han finner av omständigheterna påkallade. Uppgifterna skola därefter av ordningsmannen senast den 15 februari eller, om uppgift senare avlämnas, inom en vecka efter avlämnandet översändas till den lokala skattemyndigheten.

56 §

1 m o m. För kontroll av att deklara-tions- och uppgiftsskyldighet enligt denna förordning riktig och fullständigt fullgjorts eller för att eljest bereda beskattningsmyndighet upplysning till ledning vid beslut om taxering eller eftertaxering må *taxeringsrevision* äga rum hos envar deklara-tions- eller uppgiftsskyldig, dock att sådan revision ej må äga rum hos myndighet eller annat organ, som avses i 46 § första stycket.

Taxeringsrevision må jämväl verkställas hos den som bedriver förmedlingsverksamhet eller annan verksamhet av sådan beskaffenhet, att uppgifter av betydelse för taxeringskontrollen kunna hämtas ur anteckningar eller andra handlingar, som föras vid verksamhetens bedrivande.

Vid taxeringsrevision må granskning *i den omfattning, som finnes erforderlig*, ske av räkenskaper och anteckningar med därtill hörande verifikationer ävensom av korrespondens, protokoll och andra handlingar rörande verksamheten.

Då taxeringsrevision för visst eller vissa beskattningsår verkställs, må jämväl det löpande årets räkenskaper och handlingar granskas.

Vid taxeringsrevision hos bokföringspliktig skattskyldig må även verkställas kassainventering och granskning av varulager.

2 m o m. Den som har att verkställa taxeringsrevision må *påfordra att i den utsträckning, som är erforderlig för det med granskningen avsedda syftet*, genast få taga del av handlingar som skola granskas.

Vid taxeringsrevision må granskning ske av räkenskaper och anteckningar med därtill hörande verifikationer ävensom av korrespondens, protokoll och andra handlingar rörande verksamheten.

Taxeringsrevision får verkställas för kontroll även av det löpande beskattningsårets räkenskaper och handlingar.

2 m o m. Den som har att verkställa taxeringsrevision *äger rätt att* genast taga del av handlingar som skola granskas.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Vid taxeringsrevision är den, hos vilken revisionen sker, pliktig att lämna de upplysningar som erfordras för revisionens verkställande, att lämna tillträde till de lokaler, som användas i vederbörandes verksamhet, samt att lämna nödigt biträde för granskning av handlingar och varulager.

57 §

Beslut om taxeringsrevision meddelas av skattechefen. Finner han taxeringsrevision böra verkställas i annat län, skall han framställa begäran därom hos skattechefen i det länet.

Finner taxeringsnämnd taxeringsrevision vara erforderlig, har nämnden att göra framställning därom till skattechefen.

Taxeringsrevision skall verkställas av tjänsteman, som skattechefen därtill förordnar. Taxeringsrevision må jämväl uppdragas åt annan i bokföring och taxering sakkunnig person, som därtill godkänts av länsstyrelsen.

Tjänsteman vid länsstyrelse, som i taxeringsnämnd deltagit i slutlig handläggning av taxering, får utan hinder av 4 § 3 förvaltningslagen (1971: 290) utföra taxeringsrevision rörande taxeringen om särskilda skäl föreligga. Detsamma gäller sådan tjänsteman som avses i 16 § 2 mom.

72 a §^a

Har taxering för inkomst eller förmögenhet som beslutats av taxeringsnämnd icke införts i taxeringslängd inom föreskriven tid eller har sådan taxering införts för annan än den taxeringen avsett eller eljest uppenbarligen införts felaktigt i taxeringslängd, må den myndighet som ombesörjt längdföringen besluta om rättelse av taxeringslängden i denna del. Har beskattningsbar inkomst enligt 2 § förordningen (1958: 295) om sjömansskatt eller det antal perioder om trettio dagar för vilka skattskyldig uppburit sådan inkomst ändrats, skall myndigheten vidtaga härav betingad rättelse av längden.

Har taxering av fysisk person eller dödsbo för inkomst eller förmögenhet som beslutats av taxeringsnämnd blivit oriktig till följd av

1) uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration,

2) uppenbar felaktighet i fråga om *belopp som anger* fastighets taxeringsvärde eller avdrag som medgives skattskyldig utan särskild utredning,

3) uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, eller avdrag för premier och andra av-

2) uppenbar felaktighet i fråga om *uppgift till ledning för påförande av skogsvårdsavgift eller om* fastighets taxeringsvärde eller avdrag som medgives skattskyldig utan särskild utredning,

3) uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, eller avdrag för premier och andra av-

* Senaste lydelse 1972: 83.

Nuvarande lydelse

gifter, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 3) kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt 4 § 1 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt eller avdrag enligt 46 § 3 mom. nämnda lag eller 4 § 2 mom. nämnda förordning,

4) *uppenbar felaktighet i fråga om grundavdrag eller i fråga om avdrag enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt förordningen om statlig inkomstskatt i fall då den skattskyldiges inkomst eller, vad angår makar som båda taxerats, de skattskyldigas inkomster helt eller till helt övervägande del utgjorts av folkpension,*

må den myndighet som har att ombesörja längdföring av taxeringen, om ej särskilda skäl föranleda att skatterätten bör avgöra frågan, besluta om rättelse i denna del.

Rättelse må ske i fråga om grundavdrag endast om den beskattningsbara inkomsten därigenom sänkes och i fråga om annat avdrag som avses i 4 endast om därigenom beskattningsbar inkomst icke uppkommer för den skattskyldige eller makarna.

Efter utgången av mars månad året efter taxeringsåret må rättelse enligt denna paragraf beslutas endast om anmärkning i fråga om felaktighet av den art som denna paragraf avser dessförinnan gjorts hos den som har att besluta om rättelsen.

Innan rättelse beslutas skall, om detta ej är överflödigt, yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande. Innebär ifråga-

Föreslagen lydelse

gifter, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 3) kommunalskattelagen, eller motsvarande avdrag enligt 4 § 1 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt eller avdrag enligt 46 § 3 mom. nämnda lag eller 4 § 2 mom. nämnda förordning *eller i fråga om grundavdrag,*

4) *uppenbar felaktighet, varigenom A-inkomst enligt 9 § 3 mom. förordningen om statlig inkomstskatt betecknats som B-inkomst,*

5) *uppenbarligen för lågt avdrag enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt förordningen om statlig inkomstskatt i fall då den skattskyldiges inkomst eller, vad angår makar som båda taxerats, de skattskyldigas inkomster helt eller delvis utgjorts av folkpension,*

Föreligger felaktighet av angivna slag får myndigheten även besluta om därav föranledd ändring av den skattskyldiges eller makens taxering i ovan angivna hänseenden.

Innan rättelse beslutas skall, om det behövs, yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande. Innebär ifrågasatt åtgärd en-

Nuvarande lydelse

satt åtgärd enligt andra stycket höjning av taxering, skall den skattskyldige beredas tillfälle yttra sig innan rättelse sker, om hinder härför ej möter.

Beslutas rättelse eller vägras rättelse som den skattskyldige yrkat, skall, om detta ej är uppenbart överflödigt, beslutet inom två veckor tillställas den skattskyldige i den ordning som i 69 § 4 mom. andra stycket föreskrives i fråga om underrättelse beträffande taxeringsnämnds beslut.

Talan mot beslut i fråga om rättelse enligt denna paragraf må ej föras särskilt. Talan mot taxeringen må även i den del beslutet avser föras hos skatterätten i den ordning som föreskrives i 74, 76, 100 och 101 §§.

Närmare föreskrifter om förfarandet vid rättelse enligt denna paragraf meddelas av Kungl. Maj:t.

Föreslagen lydelse

ligt andra *eller tredje* stycket höjning av taxering, skall den skattskyldige beredas tillfälle yttra sig innan rättelse sker, om hinder härför ej möter.

76 §

Besvär av skattskyldig skola hava inkommit senast den 15 augusti under taxeringsåret.

Kommuns besvär skola anföras före utgången av *september* månad under taxeringsåret.

Kommuns besvär skola anföras före utgången av *mars* månad efter taxeringsåret.

Taxeringsintendent äger anföra besvär intill utgången av april månad året efter taxeringsåret. Han skall inom samma tid angiva yrkanden och grunder för besvärstalan, om ej med hänsyn till utredningens vidlyftighet eller andra synnerliga skäl skatterätten medgiver anstånd, dock längst intill utgången av juni månad samma år.

Inkomma skattskyldigs besvär efter den i första stycket angivna tiden men före utgången av april månad året efter taxeringsåret, får skatterätten pröva besvären om taxeringsintendenten helt eller delvis biträder besvären i sak.

Har skatterätten avgjort besvär över viss skattskyldigs taxering må besvär ej anföras hos skatterätten rörande samma taxering.

116 c §

Har skattskyldig underlåtit att avlämna självdeklaration, som skall avgivas utan anmaning, eller avlämnas sådan deklaration först efter utgången av den i 34 § 1 mom. eller med stöd av 34 § 2 mom. föreskrivna tiden, påföres honom särskild avgift (förse-
ningsavgift) med en procent av den högsta beskattningsbara inkomsten vid taxeringen av den skattskyldige för inkomst i kommunen, samt med tre tiondels procent av den vid taxeringen fastställda skattepliktiga förmögenhe-

Har skattskyldig underlåtit att avlämna självdeklaration, som skall avgivas utan anmaning, eller avlämnas sådan deklaration först efter utgången av den i 34 § 1 mom. eller med stöd av 34 § 2 mom. föreskrivna tiden, påföres honom särskild avgift (förse-
ningsavgift). *Sådan avgift påföres annan skattskyldig än aktiebolag* med en procent av den högsta beskattningsbara inkomsten vid taxeringen av den skattskyldige för inkomst i kommunen, samt med tre tiondels procent av den

Nuvarande lydelse

ten i den mån den överstiger skattefritt belopp som tillkommer den skattskyldige vid förmögenhetsbeskattningen. *Förseningsavgift enligt detta stycke* för en skattskyldig *utgår* dock med högst 300 kronor vid en och samma taxering.

Har skattskyldig trots anmaning icke avgivit självdeklaration inom föreskriven tid, bestämmes förseningsavgiften till två gånger det belopp som utgår enligt första stycket, dock *minst* till 100 kronor.

Har skattskyldig inom föreskriven tid avlämnat deklarationshandling, som ej är behörigen undertecknad, utgår förseningsavgift endast om handlingen icke fullständigas med underskrift inom tid som föreskrives i anmaning. I sådant fall beräknas avgiften enligt andra stycket.

116 d §

Skattetillägg må helt eftergivas, om felaktigheten eller underlåtenheten med hänsyn till den skattskyldiges ålder, sjukdom, bristande erfarenhet eller den oriktiga uppgiftens särskilda beskaffenhet eller därmed jämförlig omständighet är att anse som ursäktlig, eller om det belopp som kunde ha undandragits genom felaktigheten eller underlåtenheten är att anse som ringa. Första stycket gäller i tillämpliga delar beträffande förseningsavgift. Sådan avgift må även nedsättas.

Har skattskyldig avlidit, äger 75 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) motsvarande tillämpning i fråga om befrielse från skyldighet att erlägga skattetillägg eller förseningsavgift.

Vid tillämpning av 72 § 2 mom. kommunalskattelagen, 20 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller 20 § 2 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt må Kungl. Maj:t meddela befrielse från avgift som avses i 116 a eller 116 c §.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Äldre lydelse av 116 c § gäller fortfarande i fråga om förfarande eller underlåtenhet som ägt rum före ikraftträdandet.

Föreslagen lydelse

vid taxeringen fastställda skattepliktiga förmögenheten i den mån den överstiger skattefritt belopp som tillkommer den skattskyldige vid förmögenhetsbeskattningen, dock med högst 300 kronor för en skattskyldig vid en och samma taxering. *Aktiebolag påföres förseningsavgift enligt detta stycke med 500 kronor.*

Har skattskyldig trots anmaning icke avgivit självdeklaration inom föreskriven tid, bestämmes förseningsavgiften till två gånger det belopp som utgår enligt första stycket, dock *lägst* till 100 kronor *för annan skattskyldig än aktiebolag.*

2 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom förordnas, att 69 § och 70 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

69 §¹

Svensk medborgare som tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, är icke skattskyldig här i riket för sin inkomst av berörda tjänst.

I övrigt tillämpas beträffande skattskyldig som avses i första stycket vad i denna lag föreskrives angående här i riket bosatt person. För inkomst som skall beskattas i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm på grund av sådan skattskyldigs mantalsskrivning därstädes utgår kommunal inkomstskatt för gemensamt kommunalt ändamål.

Vad ovan sagts gäller i tillämpliga delar jämväl sådan persons *hustru* samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

(Se vidare anvisningarna.)

Vad ovan sagts gäller i tillämpliga delar jämväl sådan persons *make* samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

(Se vidare anvisningarna.)

70 §

1 m o m.² Person, som tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, anses i beskattningshänseende icke hava varit här i riket bosatt. För inkomster, vilka enligt föreskrifterna i denna lag beskattas i hemortskommunen, skall skatt av sådan person utgöras i den kommun här i riket, där han under det år, som närmast föregått taxeringsåret, först haft sitt egentliga bo och hemvist eller, utan att sådant fall förelegat, stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons *hustru*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons *make*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse 1972: 77.

² Senaste lydelse 1945: 897.

3 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 17 § och 18 § 1 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Å svensk medborgare, som tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, skall tillämpas vad i denna förordning stadgas angående här i riket bosatt person.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons *hustru* samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons *make* samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

18 §

1 m o m. Person, som tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, anses i beskattningshänseende icke hava varit här i riket bosatt. Sådan person åtnjuter, förutom den inskränkning i skattskyldigheten som följer av vad nu sagts, frikallelse från skattskyldighet för inkomst genom utdelning å andelar i svenska ekonomiska föreningar. Skatt skall av person, varom nu är fråga, utgöras i den kommun här i riket, där han under beskattningsåret först haft sitt egentliga bo och hemvist eller, utan att sådant fall föreläggat, stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons *hustru*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons *make*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

4 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom förordnas, att 17 och 18 §§ förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Å svensk medborgare, som tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, skall tillämpas vad i denna förordning stadgas angående här i riket bosatt person.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons *hustru* samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons *make* samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

18 §

Person, som tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, anses i beskattningshänseende icke hava varit här i riket bosatt. Sådan person åtnjuter, förutom den inskränkning i skattskyldigheten som följer av vad nu sagts, frikallelse från skattskyldighet för förmögenhet, som utgöres av andelar i svenska ekonomiska föreningar. Skatt skall av person, varom nu är fråga, utgöras i den kommun här i riket, där han under beskattningsåret först haft sitt egentliga bo och hemvist eller, utan att sådant fall förelegat, stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons *hustru*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons *make*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

5 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom förordnas, att 4 § 3 mom. förordningen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

3 m o m. Utlänning, som vid sin död tillhörde främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning, anses icke hava varit bosatt här i riket; ej heller sådan persons *hustru*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de vid sin död bodde hos honom och voro utlänningar.

3 m o m. Utlänning, som vid sin död tillhörde främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning, anses icke hava varit bosatt här i riket; ej heller sådan persons *make*, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de vid sin död bodde hos honom och voro utlänningar.

För sådana aktier och andelar i ekonomiska föreningar, som avses i 1 mom. 2 d), föreligger icke skyldighet att erlægga arvsskatt, därest de efterlämnats av utlänning, varom i föregående stycke förmåles.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

6 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1966: 138) om skyldighet för tandläkare att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering

Härigenom förordnas, att 8 § förordningen (1966: 138) om skyldighet för tandläkare att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Bestämmelse i allmän lag om handelsböcker och om påföljd vid åsidosättande av skyldighet att föra sådana böcker skall icke tillämpas beträffande räkenskaper enligt denna förordning.

Skyldighet att föra räkenskaper enligt denna förordning skall vid tillämpning av allmän lag icke anses innebära att näringsidkaren är pliktig att föra handelsböcker.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

7 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1966: 139) om skyldighet för pälsdjursuppfödare, kreaturshandlare m. fl. att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering

Härigenom förordnas, att 10 § förordningen (1966: 139) om skyldighet för pälsdjursuppfödare, kreaturshandlare m. fl. att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Bestämmelse i allmän lag om handelsböcker och om påföljd vid åsidosättande av skyldighet att föra sådana böcker skall icke tillämpas beträffande räkenskaper enligt denna förordning.

Skyldighet att föra räkenskaper enligt denna förordning skall vid tillämpning av allmän lag icke anses innebära att näringsidkaren är pliktig att föra handelsböcker.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

8 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1966: 140) om skyldighet för den som driver taxirörelse att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering

Härigenom förordnas, att 6 § förordningen (1966: 140) om skyldighet för den som driver taxirörelse att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Bestämmelse i allmän lag om handelsböcker och om påföljd vid åsidosättande av skyldighet att föra sådana böcker skall icke tillämpas beträffande räkenskaper enligt denna förordning.

Skyldighet att föra räkenskaper enligt denna förordning skall vid tillämpning av allmän lag icke anses innebära att näringsidkaren är pliktig att föra handelsböcker.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj: Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 10 november 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, BENGTSSON, NORLING, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i taxeringsförordningen (1956: 623), m. m.* och anför.

Inledning

En förenkling av deklarationsskyldigheten för folkpensionärerna har länge varit ett angeläget önskemål. Jag anhåller att nu få anmäla denna fråga. Jag vill också ta upp frågor om åtgärder för att förbättra taxeringsmyndigheternas möjligheter att upptäcka skatteundandragande och om en utvidgning av det förenklade förfarandet vid rättelse av fel vid taxeringen. Härför krävs ändringar främst i taxeringsförordningen (1956: 623).

För att ge en bakgrund till de förslag jag lägger fram i det följande vill jag i korthet redovisa det arbete som pågår i syfte att förenkla deklara-tionsförfarandet och effektivisera taxeringsorganisationen.

Av stort intresse är de undersökningar som gäller möjligheten att införa en definitiv källskatt. Utredningen om definitiv källskatt har i början av detta år avlämnat ett betänkande (SOU 1972: 11) med principförslag till förenklad löntagarbekattning. Utredningsuppdraget har varit av teknisk natur och har inte omfattat överväganden om mera djupgående förändringar i de materiella beskattningsreglerna.

Förslaget innebär att källskatt i princip skall innehållas vid all utbetalning av inkomst av tjänst. Källskatt betalas på huvudinkomst enligt tabell och på biinkomst med ledning av ett särskilt skattekort enligt en procentsats som den lokala skattemyndigheten fastställer i varje enskilt fall. Alla avdrag skall i princip tillgodoföras löntagaren redan vid källbeskattningen. Detta avses ske genom att arbetsgivaren på löntagarens begäran tillgodoräknar denne avdragen eller genom särskilda jämningsbeslut av den lokala skattemyndigheten. Källskatt skall betalas också på sidoinkomst av kapital och villafastighet genom jämkningar av skatten på huvudinkomsten.

Det föreslås vidare att den lokala skattemyndigheten med ledning av

uppgifter från arbetsgivarna efter inkomstarets utgång sammanställer en preliminär slutavräkning som utsänds till den skattskyldige. Denne granskar och kompletterar slutavräkningen och återställer den till skattemyndigheten som därefter gör en slutlig skatteberäkning. Någon taxering avses inte behöva ske i dessa fall. Förfarandet beräknas bli tillämpligt för ca 4,5 miljoner inkomsttagare.

Utredningsförslaget har remissbehandlats. Härvid har de hörda myndigheterna och organisationerna uttalat sitt stöd till utredningens allmänna syfte att förenkla beskattningsförfarandet. I stort sett har emellertid rått enighet om att betydande ändringar och schabloniseringar av de materiella skattereglerna krävs för att ett system med förenklad löntagarbeskattning skall kunna göras praktiskt användbart. Remissorganen har därför genomgående avvisat det förslag utredningen lagt fram på grundval av nuvarande skatteregler.

En annan viktig fråga som utretts under senare tid är taxeringsorganisationen i första instans. Utredningsarbetet har här bedrivits främst av statskontoret (statskontorets utredningsrapport den 22 juni 1970 med principförslag om ändrad organisation av taxeringen i första instans).

En huvudtanke i statskontorets förslag är att taxeringsnämnderna bör avlastas den stora mängden rutinarbete som i stället bör utföras av tjänstemän vid länsstyrelse eller lokal skattemyndighet. Vidare föreslås i rapporten att taxeringsperioden förlängs väsentligt och att ADB används i ökad utsträckning. Resurserna för kontroll av komplicerade deklARATIONER bör också förstärkas. Den förordade reformen syftar till att ge taxeringsnämnderna mera tid åt taxeringarnas materiella innehåll och att öka möjligheterna att upptäcka skattefusk och skatteflykt.

Utredningsrapporten har remissbehandlats. Härvid har förslaget om tjänstemannabiträde åt taxeringsnämnderna vunnit allmän anslutning. Även i övrigt har de förordade ändringarna tillstyrkts fullt ut eller i huvudsak av det helt övervägande antalet remissinstanser. Det har emellertid framhållits att en omprövning av taxeringsorganisationen inte bör ske separat utan samtidigt med att man tar ställning till frågan om definitiv källskatt.

I detta sammanhang vill jag också nämna att en försöksverksamhet kommer att påbörjas som avser ökad medverkan av tjänstemän vid granskning av deklARATIONER i lokal taxeringsnämnd. Verksamheten sker vid 1973 års taxering.

Nuvarande ordning

Deklarationsskyldigheten

Bestämmelserna om deklARATIONSSKYLDIGHET för inkomst och förmögenhet ges i 22 § taxeringsförordningen (1956: 623-TF). De har i huvudsak följande innebörd.

Fysisk person som varit bosatt i riket hela beskattningsåret och inte erlagt sjömansskatt är skyldig att utan anmaning avlämna självdeklaration om hans bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor uppgått till sammanlagt minst 4 500 kr. För skattskyldig som varit bosatt här bara en del av beskattningsåret eller som under året erlagt sjömansskatt är deklarationspliktsgränsen i stället 100 kr.

Fysisk person skall vidare deklarerat utan anmaning om hans skattepliktiga tillgångar enligt 3 § 1 mom. förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt under beskattningsåret haft ett värde överstigande 150 000 kr. Deklarationsskyldighet utan anmaning åvilar också den för vilken garantibelopp för fastighet skall tas upp som skattepliktig inkomst.

Vid bedömningen av deklarationsskyldigheten tas hänsyn enbart till skattepliktig inkomst och förmögenhet.

I fråga om personer som taxeras enligt de för gift skattskyldig gällande bestämmelserna skall vardera makens deklarationsskyldighet bedömas med hänsyn till makarnas sammanlagda inkomst och förmögenhet. Beträffande den som skall taxeras också för barns förmögenhet skall hänsyn tas härtill då deklarationsskyldigheten bestäms.

Efter anmaning skall också den, som eljest är befriad från deklarationsskyldighet, lämna deklaration.

Deklarationskontrollen

Indelning i taxeringsdistrikt m. m.

I varje län skall finnas lokala taxeringsdistrikt och särskilda taxeringsdistrikt. För varje lokalt taxeringsdistrikt skall finnas en lokal taxeringsnämnd som verkställer taxering inom distriktet i den mån detta inte ankommer på annan taxeringsnämnd.

I fögderi skall finnas minst ett särskilt taxeringsdistrikt, inom vilket särskild taxeringsnämnd verkställer taxering av fysiska personer, oskiftade dödsbon och familjestiftelser med inkomstförhållanden av mera invecklad beskaffenhet.

I län skall finnas ett eller flera särskilda taxeringsdistrikt, där särskild taxeringsnämnd verkställer taxering av andra skattskyldiga än fysiska personer, oskiftade dödsbon och familjestiftelser. Bl. a. aktiebolag taxeras i sistnämnda slags nämnder (4 § TF).

Indelningen i taxeringsdistrikt beslutas av länsstyrelsen (5 §).

För särskild taxeringsnämnd, som taxerar fysiska personer, oskiftade dödsbon och familjestiftelser med inkomstförhållanden av mera invecklad beskaffenhet, skall länsstyrelsen förordna en eller flera taxeringsassistenter att biträda nämnden (6 § 2 mom.).

Uppgiftsskyldighet

Var och en bör, utöver vad deklarationsformuläret föranleder, lämna de upplysningar till ledning för egen taxering, som kan vara av betydelse för taxeringen (31 § 1 mom. TF).

TF ålägger vidare var och en att efter anmaning och i den omfattning, som anges i anmaningen, lämna de ytterligare upplysningar som behövs för kontroll av egen deklaration eller eljest för egen taxering. Den som är deklarationsskyldig skall efter anmaning förrete kontrakt, kontoutdrag, räkning, kvitto eller annan jämförlig handling, som behövs för kontroll av deklarationen (31 § 2 mom.).

Taxeringsrevision

Taxeringsrevision får äga rum hos envar för att kontrollera att deklara- tions- eller uppgiftsskyldighet enligt TF fullgjorts eller för att eljest bereda beskattningsmyndighet upplysning till ledning vid beslut om taxering eller eftertaxering. Taxeringsrevision får dock ej göras hos statligt eller kommunalt verk, allmän inrättning eller överförmyndare.

Vid taxeringsrevision får granskning avse räkenskaper och anteckningar med därtill hörande verifikationer samt korrespondens, protokoll och andra handlingar rörande verksamheten, allt i den omfattning som finns erforderlig. I fråga om bokföringspliktig skattskyldig får även göras kassainventering och lagerinventering.

Då taxeringsrevision sker beträffande visst beskattningsår får också det löpande årets räkenskaper och handlingar granskas (56 § 1 mom. TF).

Den som verkställer taxeringsrevision får påfordra att i den utsträckning, som behövs för det med granskningen avsedda syftet, genast få ta del av handlingar som skall granskas. Den hos vilken revision sker är skyldig att lämna de upplysningar som fordras för revisionens verkställande, att lämna tillträde till de lokaler, som används i verksamheten, samt lämna nödigt biträde för granskning av handlingar och varulager (56 § 2 mom.).

Taxeringsrevision skall så långt möjligt ske så att den inte hindrar verksamheten för den som undergår revision.

Skattechefen får, när det är påkallat, bestämma tid och plats för revisionen. Denna får verkställas hos den vars verksamhet skall granskas.

Böcker och andra handlingar som överlämnats för taxeringsrevision får inte vara tillgängliga för annan än den som utför revisionen och biträden till honom samt den som har att övervaka revisionen (56 § 3 mom.).

Den som verkställer taxeringsrevision får ta del av handling av betydelse för revisionen även om den omfattas av tystnadsplikt hos den skatt- eller uppgiftsskyldige. Vill denne åberopa särskilda omständighe-

ter som skäl för att utlämna handlingen får länskatte-rätten på ansökan besluta att handlingen skall undantas från revisionen. Mot skatterättsens beslut får talan inte föras (56 § 4 mom.).

Beslut om taxeringsrevision meddelas av skattechefen. Denne får uppdra sådant beslut åt bl. a. chefen för revisionsenheten (57 §).

Underlåter den hos vilken taxeringsrevision sker att tillhandahålla räkenskaper eller andra handlingar får den som beslutat revisionen förelägga vite på högst 5 000 kr. (58 och 123 §§). Vite utdöms av länskatte-rätten (124 §).

Departementschefen

Allmänt

Förfarandet vid deklaration och taxering är f. n. föremål för en översyn. Jag har inledningsvis i korthet redogjort för de undersökningar som redan utförts. Enligt min mening bör utredningsarbetet nu fortsätta med en fördjupad analys av de framlagda principförslagen om förenklad löntagarbeskattning och ny taxeringsorganisation i första instans. Härvid bör förslagen konkretiseras och föras ut i detalj. Även frågor inom angränsande delar av beskattningsorganisationen torde böra tas upp. Jag avser att uppdra den fortsatta utredningen åt statskontoret och riksskatteverket. Jag beräknar att utredningsarbetet mot slutet av år 1973 förts så långt att en mera samlad bedömning av de olika frågorna kan göras.

Översynen av deklara-tions- och taxeringsförfarandet syftar till en effektivare skattekontroll samt ökad rättvisa och likformighet inom beskattningen. Hittills vunna erfarenheter tyder på att påtagliga förbättringar i dessa hänseenden kan vinnas genom förenkling av deklara-tionsskyldigheten och ökat biträde av tjänstemän vid deklara-tionsgranskningen.

I avvaktan på resultatet av utredningsarbetet bör emellertid nu göras sådana ändringar som bedöms angelägna och som ligger i linje med den utveckling som eftersträvas. Så är fallet med de åtgärder som jag förordar i det följande.

Deklarationsskyldigheten

Källskatteutredningens arbete och remissbehandlingen därav har ut-visat att en definitiv källskatt för det stora flertalet inkomstagare inte är möjlig med nuvarande materiella skatteregler. Huruvida en sådan beskattning kan genomföras i samband med en genomgripande reform av hela skattesystemet får prövas om en sådan reform blir aktuell.

För folkpensionärerna är frågan om en förenkling av deklara-tions-

skyldigheten i ett annat läge. Ett stort antal folkpensionärer har visserligen pension som överstiger deklara-tionspliktsgränsen 4 500 kr. De är därför skyldiga att avlämna självdeklaration. Men de har samtidigt rätt till extra avdrag vid taxeringen med så stort belopp att någon beskattningsbar inkomst inte uppkommer. Någon skatt påförs alltså inte i dessa fall.

Att denna grupp inkomsttagare är deklara-tionsskyldig är helt onödigt. I viss utsträckning förekommer i praktiken att deklaration inte avges i dessa fall. Många i denna grupp fullgör emellertid sin deklara-tions-skyldighet. Självdeklarationerna är visserligen tämligen enkla att utföra och att kontrollera. Men de medför ändå besvär för inkomsttagarna och ett merarbete för myndigheterna vid sortering och granskning av deklara-tionsmaterialet. Jag föreslår att hela denna grupp undantas från deklara-tionsskyldighet utan anmaning.

I fråga om avgränsningen av den grupp som bör befrias från deklara-tionsplikt vill jag anföra följande.

Rätten till skattefrihet genom extra avdrag vid taxeringen gäller i första hand personer med enbart folkpension inklusive pensionstillskott. Rätten till skattefrihet gäller emellertid även om pensionären har en mindre inkomst vid sidan om folkpensionen. Sidoinkomsten kan här uppgå till högst 1 500 kr. för ensamstående och högst 2 000 kr. för ma-kar gemensamt. Från kommunalt bostadstillägg bortses eftersom detta numera inte är skattepliktigt.

Förmögenhetstillgångar på upp till 50 000 kr. påverkar inte rätten till extra avdrag och därmed inte heller skattefriheten för pensionsinkomsten. Vid förmögenheter överstigande 50 000 kr. minskar det extra avdraget successivt och skatt kan uppkomma även på folkpensionen.

I fråga om gifta pensionärer bedöms rätten till extra avdrag med hän-syn till båda makarnas inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Det innebär att en gift person med enbart folkpension inte behöver betala skatt om även maken har enbart folkpension och den sammanlagda sidoin-komsten utgör högst 2 000 kr. Men har maken förutom folkpension t. ex. full tilläggspension beskattas båda makarnas inkomst i princip fullt ut. I fråga om förmögenhet reduceras regelmässigt det extra avdra-get om summan av makarnas nettoförmögenhet överstiger 50 000 kr.

Befrielsen från deklara-tionsskyldighet bör självfallet omfatta enbart de fall där någon skatt normalt inte uppkommer. Jag föreslår därför att be-frielsen omfattar ensamstående folkpensionär med inkomst av folkpen-sion och därutöver sidoinkomst före avdrag på högst 1 500 kr. samt gifta pensionärer där sådana inkomstförhållanden gäller för makarna tillsam-mans. Som ytterligare förutsättning bör gälla att de skattepliktiga för-mögenhetstillgångarna inte överstiger 50 000 kr. för ensamstående eller för makarna tillsammans. Vidare bör pensionären ha varit bosatt i lan-det hela beskattningsåret.

Med angivna utformning av deklarationspliktsgränsen bortfaller den obligatoriska deklarationsskyldigheten i fråga om inkomst för över 300 000 folkpensionärer.

En pensionär som ensam eller tillsammans med sin make har högre sidoinkomst än 1 500 kr. eller förmögenhetstillgångar överstigande 50 000 kr. skall deklarerat på samma sätt som hittills. Detsamma gäller i fråga om deklarationsskyldighet på grund av fastighets- eller förmögenhetsinnehav.

Slopandet av deklarationsskyldigheten leder, som framgått av det föregående, inte till någon minskning av den totala beskattningsbara inkomsten eller förmögenheten i landet. Något skattebortfall uppkommer därför inte.

Förslaget i denna del föranleder ändring i 22 § 3 mom. TF.

Deklarationskontrollen

Indelningen i taxeringsdistrikt

Som framgår av vad jag tidigare anfört sker taxeringsarbetet i första instans inom tre olika slags taxeringsdistrikt. Flertalet inkomsttagare taxeras i lokalt taxeringsdistrikt. Fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser med mer invecklade inkomstförhållanden taxeras i särskilda taxeringsdistrikt. Övriga skattskyldiga, främst aktiebolag och ekonomiska föreningar, hänförs likaledes till särskilda taxeringsdistrikt.

I fråga om aktiebolag med ett fåtal delägare innebär gällande uppdelning i taxeringsdistrikt att delägarna och bolagen taxeras av skilda taxeringsnämnder. De olika nämnderna bör visserligen samråda i dessa fall men samarbetet är svårt att upprätthålla i praktiken. För att få en riktig taxering av fåmansbolagen och deras delägare är det emellertid nödvändigt att deras taxeringar handläggs i ett sammanhang. Dessa bolag bedriver givetvis i flertalet fall normal ekonomisk verksamhet. Men det förekommer i viss utsträckning att bolagen begagnas för skatteundrandragande i olika former. Som exempel kan nämnas transaktioner i syfte att fördela inkomst på flera personer, förskjuta inkomst framåt i tiden, uttaga rörelseöverskott som lån i stället för rätteligen skattepliktig inkomst.

Det är sålunda från kontrollsynpunkt av väsentlig betydelse att fåmansbolagens och deras ägares taxeringar handläggs i ett sammanhang. Det bör därför öppnas möjlighet att hänföra ägare av fåmansbolag till samma taxeringsdistrikt som bolaget. Med fåmansbolag har jag här avsett bolag med sådan ägarkrets som åsyftas i 54 § femte stycket kommunalskattelagen (1928: 370 KL). Detsamma bör gälla även i fråga om ägare av ekonomisk förening. Den närmare fördelningen av deklARATIONER ankommer sedan enligt TF på den lokala skattemyndigheten efter samråd med skattechefen i länet.

Samordningen av taxeringarna bör emellertid inte nu vara obligatorisk

eftersom det i vissa fall kan vara svårt att i praktiken genomföra en sådan ordning, t. ex. i fråga om skattskyldiga i olika län. Vid statskontorets och riksskatteverkets fortsatta utredningsarbete rörande taxeringsorganisationen bör man söka finna lämpliga rutiner i detta hänseende som kan möjliggöra en generell samordning.

Jag vill erinra om att hela frågan om beskattningen av fåmansbolagen utreds av företagsskatteberedningen.

Jag föreslår att ägare av fåmansbolag och personer som ensam eller tillsammans med ett fåtal andra äger andelarna i ekonomisk förening där så kan ske hänförs till samma taxeringsdistrikt som bolaget eller föreningen. Förslaget föranleder ändring av 4 § fjärde och femte styckena TF.

Taxeringsassistenterna

De särskilda taxeringsnämnder, som enligt vad jag nyss sagt taxerar fysiska personer m. fl. med invecklade inkomstförhållanden, biträds av taxeringsassistent. Denne är tjänsteman hos länsstyrelsen och placerad hos länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten. Bland hans arbetsuppgifter ingår granskning av deklARATIONER, upprättande av förslag till taxeringar och föredragning i nämnden. Han är däremot inte ledamot av nämnden och deltar inte i dess beslut. Ordningen med taxeringsassistenter som biträde åt taxeringsnämndsordföranden infördes vid 1958 års taxering. Den har fungerat bra och förbättrat kvaliteten på taxeringsarbetet i de nämnder där assistent förordnats.

För de särskilda taxeringsnämnder som enligt 4 § femte stycket TF taxerar bl. a. aktiebolag och ekonomiska föreningar förordnas inte taxeringsassistent. Skälet härtill torde ursprungligen ha varit att dessa nämnder förutsatts vara sammansatta så att erforderlig sakkunskap fanns hos nämndens ordförande och kronoombud. Emellertid har det under senare tid visat sig svårt att få ett tillräckligt antal bolagsnämnder med lämplig sammansättning. Behov finns därför att tillföra även sådana nämnder den sakkunskap som en taxeringsassistent representerar. Med hänsyn härtill föreslår jag att länsstyrelsen får möjlighet att förordna taxeringsassistent även för de särskilda taxeringsnämnder som taxerar bl. a. aktiebolag och ekonomiska föreningar.

Förslaget syftar inte i och för sig till en utökning av antalet tjänster som taxeringsassistent utan avser bara att låta länsstyrelserna inom ramen för tillgängliga resurser fördela tillgänglig arbetskraft på lämpligaste sätt.

Mitt förslag i detta hänseende föranleder ändring i 6 § 2 mom. TF.

Taxeringsrevision m. m.

För att taxeringarna skall kunna bli i möjlig mån likformiga och rättvisa har de skattskyldiga ålagts en vidsträckt upplysningsplikt gentemot taxeringsmyndigheterna. Upplysningsplikten omfattar ytterst alla uppgif-

ter som behövs för kontroll av egen deklarations riktighet eller eljest för egen taxering. Även i fråga om andra skattskyldiga finns en omfattande uppgiftsskyldighet. För att kunna kontrollera riktigheten av lämnade uppgifter för egen och andras taxering får taxeringsmyndigheterna ta del av handlingar och verifikationer som rör den skattskyldiges ekonomiska förhållanden. I regel sker kontrollen genom enstaka förfrågningar eller uppmaningar att förete en eller annan handling.

Om mera ingående kontroll behövs kan taxeringsrevision tillgripas. En taxeringsrevision kan i vissa fall vara partiell och avse bara en del av den skattskyldiges verksamhet. I andra fall kan en fullständig revision göras som omfattar hela den skattepliktiga verksamheten och i fråga om fysiska personer den skattskyldiges totala ekonomiska förhållanden. Även den skattskyldiges familjesituation och personliga förhållanden omfattas ibland av granskningen. En ingående granskning av en skattskyldigs förhållanden är emellertid ibland den enda möjligheten att upptäcka kvalificerat skatteundandragande i olika former. Erfarenheten från senare år visar att betydande skattefusk och skatteflykt kunnat uppdagas först sedan fullständig taxeringsrevision företagits och man därvid granskat såväl den skattskyldiges förvärvsverksamhet som hans ekonomiska transaktioner av mera privat natur. Taxeringsrevision hos rörelseidkare och bolag omfattar i princip också momsbeskattningen och har en kontrollfunktion också beträffande den indirekta beskattningen. Taxeringskontroll genom revision är alltså många gånger nödvändig för att uppnå en riktig taxering i det enskilda fallet. Jag vill i sammanhanget framhålla att självdeklarationer och handlingar som upprättas vid taxeringsrevision är sekretesskyddade och att taxeringsmyndigheterna har en långt gående tystnadsplikt.

Erfarenheterna från det praktiska taxeringsarbetet ger vid handen att de skattskyldiga normalt fullgör sin uppgiftsskyldighet och att myndigheterna bereds tillfälle att utföra den granskning som behövs. I de fall den skattskyldige undandrar sig skyldigheten att ställa kontrollmaterial till förfogande eller att medverka vid taxeringsrevisionen har det emellertid visat sig att den som verkställer kontrollen kan ha svårighet att skaffa sig de uppgifter han behöver. Jag vill här ta upp frågor om ökade möjligheter för taxeringsrevisorerna att fullgöra sina uppgifter. Jag vill understryka att de åtgärder jag kommer att förorda inte innebär någon ändring för det stora flertalet skattskyldiga som lojalt fullgör sina åligganden då de blir föremål för taxeringskontroll. De riktar sig bara mot dem som utnyttjat nuvarande bestämmelser för att undandra sig sina skyldigheter.

Enligt 56 § 1 mom. tredje stycket TF får vid taxeringsrevision granskning ske av räkenskaper, handlingar m. m. som rör verksamheten "i den omfattning som finnes erforderlig". Genom den bestämning i granskningsrätten som ligger i orden "i den omfattning som finnes er-

forderlig" har man velat skapa möjlighet att begränsa revisionen till de delar av verksamheten som varit aktuella för granskning. I många fall kan nämligen det med kontrollen avsedda syftet nå genom stickprovsundersökningar eller endast partiell revision.

Bestämmelsen har emellertid i vissa fall berett svårigheter vid tillämpningen. Det har hänt att skattskyldiga, då taxeringsrevisor begärt att få del av en handling, gjort gällande att handlingen inte varit erforderlig för revisionen och därför inte behövde tillhandahållas. Det är emellertid helt klart att bestämmelsen förutsätter att ifrågavarande bedömning görs av taxeringsrevisorn.

Jag förordar mot bakgrund av det anförda att 56 § 1 mom. tredje stycket TF ändras så att det klart framgår att den som verkställer taxeringsrevision i princip har rätt att ta del av alla räkenskaper, handlingar m. m. som hör till verksamheten. En begränsning så långt möjligt av revisionens omfattning torde ändå erhållas genom föreskriften i 3 mom. första stycket.

Taxeringsrevision sker normalt först sedan den deklarations- eller uppgiftsskyldige underrättats om revisionen och på tid som parterna kommit överens om. Det har emellertid förekommit att skattskyldig, sedan revision beslutats, förhalat tidpunkten för dess verkställande. För att hindra sådant förfarande har i 56 § 2 mom. TF tagits in en bestämmelse enligt vilken taxeringsrevisor får påfordra att i den utsträckning, som är erforderlig för det med granskningen avsedda syftet, genast få ta del av handlingar som skall granskas. Här ligger också att skattechefen då han utnyttjar sin befogenhet att redan från början bestämma tid och plats för revisionen kan göra detta utan att den skattskyldige underrättas i förväg om revisionen.

Vid granskningens utförande är den skattskyldige pliktig att tillhandahålla handlingar, lämna tillträde till lokaler m. m. så att granskningen kan utföras. Även i detta hänseende torde bestämmelsen om att taxeringsrevisor får påfordra att omedelbart få ta del av handlingar vara tillämplig.

Bestämmelsernas nuvarande utformning har emellertid i vissa fall berett svårigheter i det praktiska revisionsarbetet. Uttrycket "påfordra att genast få ta del av handlingar" har av en del skattskyldiga tolkats så att taxeringsrevisor visserligen kan begära att genast få ta del av handlingarna men att han inte har någon ovillkorlig rätt att genast ta del av materialet. Taxeringsrevisorn har i sådana fall haft svårt att omedelbart få tillgång till handlingarna i fråga och den skattskyldige har ibland beretts en tidsfrist som gett honom möjlighet att justera handlingarna, exempelvis för att dölja skatteundandragande.

Också den begränsning som ligger i att taxeringsrevisorns granskningsrätt gäller "i den utsträckning, som är erforderlig för det med granskningen avsedda syftet" har utnyttjats av de skattskyldiga i lik-

nande syfte. Det har sålunda gjorts gällande från skattskyldigas sida att en handling som granskningsmannen velat ta del av inte kunde anses vara erforderlig för revisionens syfte och därför inte behövde utlämnas. För taxeringsrevisorn innebär bestämmelsen att han tvingas på ett tidigt stadium av revisionen bestämma vilka handlingar han skall begära att få del av. Detta är självfallet svårt eftersom han inte i förväg vet vilka handlingar som kan finnas i verksamheten.

De svårigheter som uppkommit genom den nuvarande utformningen av bestämmelsen bör undanröjas. Jag föreslår därför att 56 § 2 mom. TF ges en lydelse som direkt anger att taxeringsrevisor har rätt att genast ta del av alla handlingar som hör till verksamheten. Presumtionen bör här vara att alla handlingar som finns i lokal med anknytning till verksamheten eller hos den granskades ombud i dennes lokaler anses höra till densamma.

Enligt 56 § 1 mom. fjärde stycket TF får vid taxeringsrevision för visst eller vissa beskattningsår också det löpande årets räkenskaper och handlingar granskas. Bestämmelsen innebär att taxeringsrevision beträffande det löpande året inte får göras för sig utan enbart i samband med att deklara-tions- och uppgiftsskyldighet för förflutet beskattningsår kontrolleras. Bestämmelsens utformning sammanhänger med att den deklara-tions- och uppgiftsskyldighet som skall kontrolleras normalt uppkommer först efter utgången av ett beskattningsår.

I vissa fall behöver också det löpande årets räkenskaper granskas utan samband med kontroll av ett redan förflutet beskattningsår. Som exempel kan jag nämna den situation som föreligger då ett nybildat aktiebolag startar eller övertar en verksamhet. Bolagets räkenskapsår kan då bestämmas så att deklaration inte skall avgas för ett visst taxeringsår. Aktieägaren som redovisar intäkt av tjänst från bolaget skall emellertid taxeras för kalenderår. För att kunna kontrollera delägarens taxering är det i ett sådant fall av väsentlig betydelse att kunna ha tillgång till bolagets räkenskaper redan innan det avlämnat sin första deklaration. Även i fråga om bolagets egen framtida taxering är det av vikt för taxeringsmyndigheterna att kunna ta del av de löpande räkenskaperna. Erfarenheten har visat att oriktigheter eller försök till skatteundandragande ofta sker i samband med att verksamhet överförs från enskild person till aktiebolag eller från ett äldre aktiebolag till ett nybildat sådant.

Det finns sålunda ett påtagligt behov av att i vissa fall verkställa taxeringsrevision av det löpande årets räkenskaper. Jag förordar att 56 § 1 mom. TF ändras så att detta blir möjligt.

Enligt 31 § 2 mom. andra stycket TF skall deklarationsskyldig efter anmaning förete kontrakt, kontoutdrag, kvitto m. m. för kontroll av deklaration. Jag föreslår en redaktionell ändring av lagrummet för att klargöra att mer än en handling av angivet slag kan införas.

I detta sammanhang vill jag också ta upp en fråga om jäv för taxeringsfunktionärer. På detta område gäller fr. o. m. den 1 juli 1971 förvaltningslagens (1971: 290) bestämmelser. Enligt 4 § 3 nämnda lag är den som har att handlägga ärende jävig bl. a. om ärendet blivit anhängigt hos myndigheten efter överklagande eller underställning eller på grund av tillsyn över annan myndighet och han tidigare hos den underordnade myndigheten deltagit i den slutliga handläggningen av ärende som rör saken (tvåinstansjäv). Enligt 4 § 5 föreligger jäv också om eljest särskild omständighet föreligger som är ägnad att rubba förtroendet till tjänstemannens opartiskhet i ärendet (grannlagenhetsjäv).

För att få kvalificerad personal i de särskilda taxeringsnämnderna brukar länsstyrelserna som taxeringsnämndsordförande och kronombud förordna egna befattningshavare, vanligen taxeringsrevisor och erfarna taxeringsassistenter. Särskilt i mindre län kan därigenom en taxeringsrevisor eller assistent komma att taxera en betydande del av t. ex. aktiebolagen i länet. När dessa personer i sitt ordinarie arbete förordnas att utföra taxeringsrevision kommer förordnandet många gånger att gälla skattskyldig som de tidigare taxerat.

Skulle jävsbestämmelsen i 4 § 3 förvaltningslagen tillämpas i nyssnämnda fall uppkommer emellertid betydande svårigheter vid arbetet inom länsstyrelsernas revisionsavdelningar, eftersom den för revision avsedda personalen i stor utsträckning blir ur stånd att fullgöra sina sedvanliga uppgifter. Möjligheterna att successivt omfördela revisionsuppdragen med hänsyn till uppkommande jäv torde i regel vara små. Resultatet skulle självfallet bli att kontrollen av framför allt rörelseidkares deklarationer och därmed möjligheten att åstadkomma en riktig taxering av dessa skattskyldiga försämrades eller äventyrades.

Enligt min mening bör dessa personer i förevarande fall kunna utföra taxeringsrevision. Detsamma gäller i fråga om kommunal taxeringsrevisor som handlagt taxering i taxeringsnämnd. Jag förordar därför att en regel av denna innebörd tas in i TF. Regeln bör emellertid endast gälla för det fall att arbetssituationen inom revisionsavdelningen inte lämpligen medger att annan person förordnas att verkställa revisionen.

Enligt min uppfattning behöver inga allvarliga betänkligheter hysas mot en regel av denna innebörd. I det helt övervägande antalet fall torde handläggningen i taxeringsnämnden ha varit rutinbetonad eller över huvud taget okontroversiell. Det torde i en sådan situation inte finnas anledning anta att den som förordnats verkställa revisionen skulle bedriva arbetet på ett för den skattskyldige oförmånligt sätt. Härtill kommer att den som utför taxeringsrevision inte fattar beslut om taxeringen. Frågan huruvida det material, som kommit fram vid taxeringsrevisionen, skall läggas till grund för yrkande angående taxeringen och hur ett sådant yrkande skall avfattas, bestäms av skattechefen eller den han förordnat därtill.

Även om möjlighet öppnas att i vissa fall göra undantag från reglerna om tvåinstansjäv gäller i princip bestämmelserna om grannlagenhetsjäv. Som JO framhållit och som påpekats i prop. 1971: 60 (s. 80—81) kan emellertid situationen vara sådan att jäv inte kan anses föreligga t. ex. om flera år förflutit eller om den skattskyldige flyttat till annat taxeringsdistrikt eller om det tidigare ärendet varit helt okontroversiellt.

Mitt förslag i detta hänseende föranleder ändring i 57 § TF.

Förenklat rättelseförfarande

Som ett led i strävandena att förenkla taxeringsförfarandet och göra det snabbare infördes år 1965 möjlighet för den myndighet som för taxeringslängderna att självant rätta vissa uppenbara felaktigheter i taxeringsnämnds beslut. Det rörde sig här om felräkningar eller felöverföringar i deklaration eller uppenbara felaktigheter i fråga om avdragsbelopp av schablonkaraktär och vidare om uppenbar felaktighet i fråga om ortsavdrag, allt såvitt rättelserna ej medförde höjning av den beskattningsbara inkomsten. Sedermera har rättelsemöjligheten utvidgats till att avse även s. k. extra avdrag för folkpensionärer, vilket även det medges schablonmässigt (prop. 1969: 147, SFS 1969: 709). Utom såvitt avsåg ortsavdrag eller extra avdrag borttogs samtidigt den begränsning som låg i villkoret att rättelse inte fick ske om höjning av taxeringen skulle bli följden. I fråga om extra avdrag innebar ändringen att rättelse fick göras endast om därigenom beskattningsbar inkomst inte uppkom för den skattskyldige eller de samtaxerade skattskyldiga. Bestämmelserna i detta hänseende finns intagna i 72 a § TF.

Som synes avser rättelsemöjligheterna felaktigheter av i huvudsak teknisk karaktär. Med hänsyn till både det allmännas och de skattskyldigas intressen är det i sådana fall angeläget att rättelse sker snabbt och utan omgång och, som fallet ofta är i praktiken, på initiativ av skattemyndighet utan att den skattskyldige behövt påtala felet. Erfarenheterna av detta system är också mycket goda. Det torde knappast ha förekommit fall där rättelse har föranlett besvär till prövningsnämnd eller numera länsskatterätt. I Stockholms fögderi har 3 070 taxeringar år 1971 rättats i denna ordning. Fördelen av att länsskatterätterna avlastas blir särskilt markant mot bakgrunden av den i övrigt ökade arbetsbelastningen på dessa domstolar.

Vad som i första hand ger mig anledning att föreslå vissa ändringar av de gällande reglerna i förevarande hänseende är det läge som blivit följden av att grundavdrag skall avtrappas på visst sätt med stigande inkomst. Som framgått kan felaktighet i fråga om grundavdrag f. n. rättas endast om den beskattningsbara inkomsten därigenom sänks. Själva avtrappningen av grundavdraget är emellertid direkt knuten till storleken av den statligt taxerade inkomsten. Det saknas här anledning att

inte låta längdförande myndighet företa rättelse om grundavdraget blivit felaktigt vid ADB-behandlingen eller om en ändring av grundavdraget måste vidtas på grund av rättelse som i sig ger höjd taxerad inkomst. Före avtrappningen är grundavdraget lika för alla fysiska personer, som varit bosatta här i landet under större delen av beskattningsåret. Vid bosättning under kortare tid medges grundavdrag med lägre belopp. Jag anser det inte ligga något betänkligt i att låta rättelse ske även när grundavdraget blivit felaktigt i fall som sist avses, såvitt det rör sig om uppenbara felaktigheter. Grundavdragets belopp framkommer här som resultatet av en rent teknisk beräkning. Jag förordar således att rättelse av grundavdrag skall få ske även om den beskattningsbara inkomsten därigenom höjes. I fråga om extra avdrag för folkpensionärer förordar jag endast den ändringen att rättelsemöjligheten utvidgas till att omfatta alla fall som medför sänkning av beskattningsbar inkomst, således även fall där den beskattningsbara inkomsten inte helt undanröjs genom rättelsen. Det rör sig här ofta om en schablonmässig tillämpning av regler enligt riksskatteverkets anvisningar.

Även i ett annat avseende bör 1970 års skatteregler föranleda en utvidgning av rättelsemöjligheterna. Skattereformen upptog bl. a. olika beskattningsregler för inkomst av arbete, A-inkomst, och inkomst av kapital och liknande, B-inkomst. De skattskyldiga markerar i självdeklarationen huruvida en inkomst enligt deras uppfattning är A- eller B-inkomst. Beslut om inkomstens karaktär fattas av taxeringsnämnden och är en del av taxeringsbeslutet. Ändring bör i princip kunna ske endast genom beslut av länsskatterätt eller högre instans. Emellertid har det visat sig att vissa skattskyldiga av misstag markerat inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse som B-inkomst i deklarationen, trots att det uppenbarligen varit fråga om en inkomst som grundat sig på den skattskyldiges eget arbete i mer än ringa omfattning, dvs. en A-inkomst. I en del fall har taxeringsnämnderna inte observerat detta. Följden har blivit att dessa inkomster även vid taxeringen rubricerats som B-inkomst. I vissa fall kan detta leda till högre skatt än om inkomsten bedömts som A-inkomst. Enligt min mening bör det förenklade rättelseförfarandet omfatta även en omrubricering från B-inkomst till A-inkomst där taxeringsnämndens beslut om inkomstens karaktär är uppenbart felaktigt.

Av vad jag uttalat har framgått att rättelse i ett avseende, t. ex. av en felräkning beträffande ett inkomstbelopp, kan ha som följd att ändring bör vidtas i den skattskyldiges eller makens taxering även i något annat avseende. Som exempel kan jag nämna det fall att en ändring av ett inkomstbelopp föranleder ändrat belopp för den skattskyldiges eget förvärsavdrag eller att sådant avdrag — som numera tillkommer den make som har den lägsta inkomsten — övergår till den andre maken. En ändring av anteckning om antal dagar för sjöinkomst kan påverka

rätten till grundavdrag för landinkomst. Sådana följdändringar bör få göras av myndigheten endast om ändringen är sådan som skulle kunna företas självständigt som rättelse av uppenbar felaktighet, vilket ju är fallet i de av mig anförda exemplen. Blir det nödvändigt med en följdändring av annat slag, bör däremot gälla, att frågan om rättelse skall överlämnas till skatterätten för bedömning. Jag föreslår att en bestämmelse införs i TF enligt de riktlinjer jag nu angett.

Rättelsemöjligheten bör också avse uppenbar felaktighet i fråga om uppgift i inkomstlängden till ledning för påförande av skogsvårdsavgift. De värden som här avses framgår av fastighetslängden och rättelsen kan alltså endast avse en klar felöverföring.

Jag vill slutligen ta upp en fråga om handläggningen av rättelseärenden. I 72 a § femte stycket TF föreskrivs att yttrande skall, om detta ej är överflödigt, inhämtas från taxeringsnämndsordföranden innan rättelse beslutas. Det torde vara sällsynt att ett sådant yttrande kan vara till någon egentlig ledning när det gäller att rätta fel av den art som avses i 72 a §. Ett iakttagande av kommuniseringsföreskriften är därför i de flesta fall bara ägnat att medföra extraarbete och förlängd handläggningstid. I praktiken torde också yttrande begäras relativt sällan. Jag förordar därför att bestämmelsen ändras så att yttrande skall inhämtas bara i det fall det behövs för utredningen.

Kommuns besvär rätt

Enligt 74 § TF har kommun besvär rätt över taxeringsnämnds beslut i fråga om kommunal inkomstskatt. Den kommunala besvär rätten motiveras bl. a. av att kommunerna har ett självständigt intresse att bevaka vissa frågor, t. ex. fördelningen av inkomst mellan olika kommuner, vilken fördelning saknar betydelse för den statliga beskattningen.

Kommun kan f. n. anföra besvär till länsskatterätten intill utgången av september månad under taxeringsåret och har således en och en halv månad längre besvärstid än skattskyldig, som skall ha inlämnat sådana besvär senast den 15 augusti. Den längre besvärstiden för kommunen motiveras givetvis av att kommunen har särskilda intressen att bevaka i fråga om taxeringen till kommunal inkomstskatt, vilket kräver att tillräcklig tid står till förfogande för granskning av taxeringen (jfr prop. 1969: 96 s. 28).

Det har emellertid i praktiken visat sig att många kommuner skulle behöva avsevärt längre besvärstid för att kunna tillvarata sin rätt. Detta gäller särskilt för de kommuner, där kommunalt anställd taxeringsrevisor har att bevaka kommunens skatteintressen och det således kan utföras en mer ingående granskning av taxeringarna från kommunens sida under en längre tidrymd. De önskemål om förlängning av besvärstiden som framförts från kommunalt håll anser jag därför böra beaktas.

Lämpligen bör förlängningen dock bestämmas så, att vederbörande taxeringsintendent har tidsutrymme att efter utgången av besvärstiden även för kronans räkning framställa det yrkande om ändring i taxeringarna, som kan anses påkallat. Taxeringsintendentens besvärstid går ut den 30 april.

Jag föreslår att besvärstiden för kommun förlängs till utgången av mars månad året efter taxeringsåret. Förslaget föranleder ändring i 76 § TF.

Skattetillegg och förseningsavgift

Bestämmelser om förseningsavgift och skattetillegg vid underlåtenhet att i rätt tid lämna självdeklaration resp. vid felaktig uppgift i deklaration m. m. infördes år 1971 och tillämpas första gången vid årets taxering.

Förseningsavgiften utgår, lika för alla skattskyldiga, med en procent av den högsta beskattningsbara inkomsten och med tre tiondels procent av den del av den skattepliktiga förmögenheten som överstiger skattefritt belopp. Avgiften är maximerad till 300 kr. Lämnas inte deklaration efter anmaning, fördubblas avgiften och utgår då med minst 100 kr.

I stort sett synes avgiften ha fyllt sin funktion att förmå de skattskyldiga att lämna deklarerationer i rätt eller i varje fall rimlig tid. Beträffande en bestämd grupp skattskyldiga kan emellertid avgiften sägas ha fungerat otillfredsställande. Det rör sig om den stora mängd aktiebolag, som kommit till under de senaste åren, och som ägs av bara en eller ett fåtal personer. Dessa bolag driver i en del fall inte någon verksamhet men de är likväl utan undantag deklarationsskyldiga. Bolagen underlåter i ökande antal konsekvent att avlämna någon självdeklaration eller på annat sätt ta kontakt med taxeringsmyndigheterna. Eftersom dessa bolag ofta inte åsätts taxering kan enkel förseningsavgift inte påföras med nuvarande bestämmelser. Bolagen anmanas givetvis att deklarerera men mycket ofta utlöses inte den försändelse som innehåller sådan anmaning. I sådant fall kan inte heller dubbel förseningsavgift påföras. Om taxering inte kan ske i brist på underlag, vilket är normalfallet, kan således förseningsavgift inte påföras bolaget.

Det är angeläget att denna grupp av skattskyldiga kommer in med material till grund för taxering. Förseningsavgiftens funktion är särskilt väsentlig gentemot dessa. För att den påtryckning som avgiften utgör verkligen skall fungera föreslår jag att ett belopp om 500 kr. skall utgå i förseningsavgift för aktiebolag. Direkt tredska från ett bolags sida kommer då inte att utesluta påföring av avgift. Vid ursäktlig försening kan här liksom eljest medges befrielse från eller nedsättning av avgiften.

Jag vill också ta upp en fråga som rör reglerna om befrielse från skattetillägg eller förseningsavgift. Sådana avgifter påförs debetsedel och kan därför få formen av kvarstående skatt eller tillkommande skatt. I fråga om befrielse från sådan skatt finns särskilda regler i 75 § 1 mom. KL, 15 § 1 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt och 15 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt. Befrielse kan medges från skyldigheten att erlægga kommunal inkomstskatt samt statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt, som ingår i kvarstående eller tillkommande skatt, i fall den skattskyldige avlidit och efterlämnat bodelägare som vid hans frånfälle varit beroende av honom för sin försörjning och ömmande omständigheter föreligger. Beslut i fråga om befrielse meddelas av skatterätt efter ansökan, som skall lämnas senast under andra kalenderåret efter dödsåret.

Enligt min mening bör i situationer av berörda slag samma möjlighet föreligga till befrielse i fråga om skattetillägg och förseningsavgift som i fråga om skatt. Jag föreslår därför att 116 d § TF ändras i enlighet därmed.

Övriga frågor

Jag vill slutligen anmäla några författningsändringar av mer redaktionell natur.

Genom 1970 års skattereform slopades vissa skillnader i bestämmelserna beroende på om den skattskyldige är man eller kvinna. I konsekvens härmed bör ordet hustru utbytas mot make i vissa lagrum. Det gäller 22 § 1 mom. TF, 69 § och 70 § 1 mom. KL, 17 § och 18 § 1 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, 17 och 18 §§ förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt och 4 § 3 mom. förordningen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt. Vidare bör ordet lapp i 22 § 3 mom. och 32 § TF bytas ut mot det numera brukliga ordet same. I 25 § TF hänvisas till 9 § 2 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt. Hänvisningen skall rätteligen vara till 9 § 3 mom. Slutligen bör föreskrifterna om särskild bokföringsplikt för vissa skattskyldiga ändras redaktionellt i överensstämmelse med vad som i prop. 1972: 120 föreslagits i fråga om 1 § tredje stycket förordningen (1951: 793) om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering.

Vid omtryckning av TF (SFS 1971: 399) fick 33 § 2) en felaktig lydelse till följd av ett skrivfel. Ordet pensionsstiftelse kom sålunda att ersätta ordet personalstiftelse. Vid promulgationen av de ändringar i TF som jag här har förordat avser jag att — med analog tillämpning av förvaltningslagen (1971: 290) — byta ut ordet pensionsstiftelse mot ordet personalstiftelse.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623),
2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
3. förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
4. förordning om ändring i förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt,
5. förordning om ändring i förordningen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt,
6. lag om ändring i förordningen (1966: 138) om skyldighet för tandläkare att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering,
7. lag om ändring i förordningen (1966: 139) om skyldighet för pälsdjursuppfödare, kreaturshandlare m. fl. att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering,
8. lag om ändring i förordningen (1966: 140) om skyldighet för den som driver taxirörelse att föra vissa räkenskaper som underlag för taxering.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten